

Fragment relacji świadka historii

WŁADYSŁAWA OSMAN

ur. 1929, Kałków

Zakres terytorialny i czasowy	Kałków, II wojna światowa

Zbrodnie niemieckie na ludności polskiej w czasie II wojny światowej

Sąsiednia wioska od naszego miejsca zamieszkania była z kilometr. Pewnego dnia przyjechali Niemcy. Zebrali wszystkich mężczyzn, wyprowadzili do lasu, tam wystrzelali. Więc zostały kobiety. Po jakimś czasie przyszli, mówili mi, że to jest nie partyzantka, tylko że Niemcy się przebrali za partyzantkę i namawiali mężczyzn, żeby teraz szły kobiety się mścić. Jakies telefony obcinali. Za jakiś czas przyjechali Niemcy, zebrali kobiety, dzieci. Kto się schował do dołu, bo takie piwnice były, to tam rzucali granaty. Wieś taka okrągła była, tam dużo ludzi mieszkało. Zabrali te kobiety, te dzieci. Wszystkich wystrzelali. A kto się schował do dołu, to już nie wrócił z tego dołu, dlatego że tam granaty wrzucali. No i potem, kto tam jeszcze został z naszych w wiosce, to poszli, pozbierali tych chłopów, te kobiety, te dzieci i zrobili jeden grób w lesie. Jeden dół wykopali i do jednego dołu wszystkich wrzucili, bo nie było trumien, nie było niczego. Tych wszystkich spalonych, niespalonych powrzucali do tego dołu i zasypali ziemią. Po jakimś czasie przyjechali Niemcy. Coś tam zrobili, że te domy jeden po drugim się paliły. Nie wolno tam było pójść, no bo Niemcy zagrozili. Nie wolno było. Spalili te wioski. Nasza wioska była z boku. Ten wiatr nie przyniósł tego, co się niesie za wiatrem. Nie spaliły się nasze domy. To znaczy, że nasza wioska została. A tamte, jak duże było osiedle, tak wszystko spalone było i wybite.

Data i miejsce nagrania	26 sierpnia 2021, Dzierżonów
Rozmawiał/a	Beata Hebzda-Sołogub
Redakcja	Jadwiga Horanin
Prawa	Forum Dialogu Między Kulturami